

S realizáciou medzinárodného obchodu, a s tým neodmysliteľne spojeného vývozu a dovozu, súvisí celá rada činností, z ktorých preprava predstavuje nezastupiteľnú zložku. Prax neustále potvrdzuje, že obchod a doprava sú nerozlučne späté a že dobre fungujúce dopravné služby sú predpokladom úspešného obchodovania¹. V súčasnom globalizovanom svete, ktorého jednotlivé články sa čoraz viac navzájom prepájajú a od seba závisia, vzrastá záujem o celú radu aktivít, ktorých existencia je pre globalizáciu práve nevyhnutná. Medzi jednu z takto charakterizovaných činností patrí bez pochyby námorná preprava.

Význam námornej prepravy je úzko spätý jednak s geografickou polohou Českej republiky ako vnútrozemského štátu², ktorý nemá bezprostredný prístup k námorným prístavam ako aj s nutným rozsiahlym zapojením českej ekonomiky do medzinárodnej obchodnej spolupráce.

Námorná preprava je veľmi rozsiahly odbor a zahŕňa celú radu priemyselných, administratívnych, obchodných, právnych a ďalších činností. V medzinárodnom námornom svete sa používa pre túto činnosť ako celku výrazu „námorný priemysel“³.

Námorná preprava má, objektívne vzato, celú radu tzv. „naj“. Je celosvetovo najrozšírenejším, najstarším, ale patrne aj najzložitejším dopravným oborom, aký kedy ľudstvo dosiaľ poznalo. Námorná preprava veľmi aktívne spoluvytvárala všetky výrobné a obchodné vzťahy. Nemožno sa preto diviť, že je napríklad medzi obchodnými aktivitami nazývaná „the mother of business“⁴ a medzi jednotlivými dopravnými odbormi „matkou dopravných odborov“. Preto by mala byť aj vnútrozemskými štátmi práve v tomto kontexte chápaná a hodnotená.

Je zrejmé, že si súčasné svetové obchodné vzťahy už nemožno predstaviť bez námornej prepravy⁵, ktorá vo vzájomnej medzinárodnej ekonomickej spolupráci zohráva významnú akceleračnú úlohu, a to ako po kvalitatívnej, tak aj po kvantitatívnej stránke. Námorná preprava tak sama veľmi aktívne ovplyvňuje nie len ekonomickú podstatu svetového reprodukčného procesu, ktorý rozvíja, ale preniká aj do rady ďalších vzťahov mimo ekonomiku.

V mojej práci som sa zamerala na jednu z dôležitých problematik medzinárodnej prepravy, a to na oblasť zodpovednostných vzťahov, konkrétne na zodpovednosť dopravcu v medzinárodnej preprave tovarov so zvláštnym zameraním na námornú prepravu. Cieľom tejto práce nie je komplexný rozbor tejto veľmi rozsiahlej problematiky, ale poskytnutie zrozumiteľného prehľadu medzinárodnej unifikovanej právnej úpravy, ako aj stručného popisu so zodpovednosťou dopravcu v námornej preprave bezprostredne súvisiacich otázok, pojmov prepravných dokumentov, poistení a spoločnej havárie. S ohľadom na rozsah tejto práce som za obmedzila len na niekoľko vybraných problémov, ktorých rozbor považujem za zvlášť aktuálny a často opomínaný. Než pristúpim k vlastnej téme tejto práce, domnievam sa, že je dôležité poskytnúť aspoň všeobecnú charakteristiku právnej úpravy vzťahov z medzinárodnej prepravy tovarov, ako aj prehľad a rozbor právnej úpravy regulujúcej jednotlivé dopravné odbory.